

Memo

Aan Gemeente Boxtel

Van Kragten

Betreft Habitatgeschiktheid plangebied Verbindingsweg Ladonk - Kapelweg voor weidevogels

Datum 14-04-2022

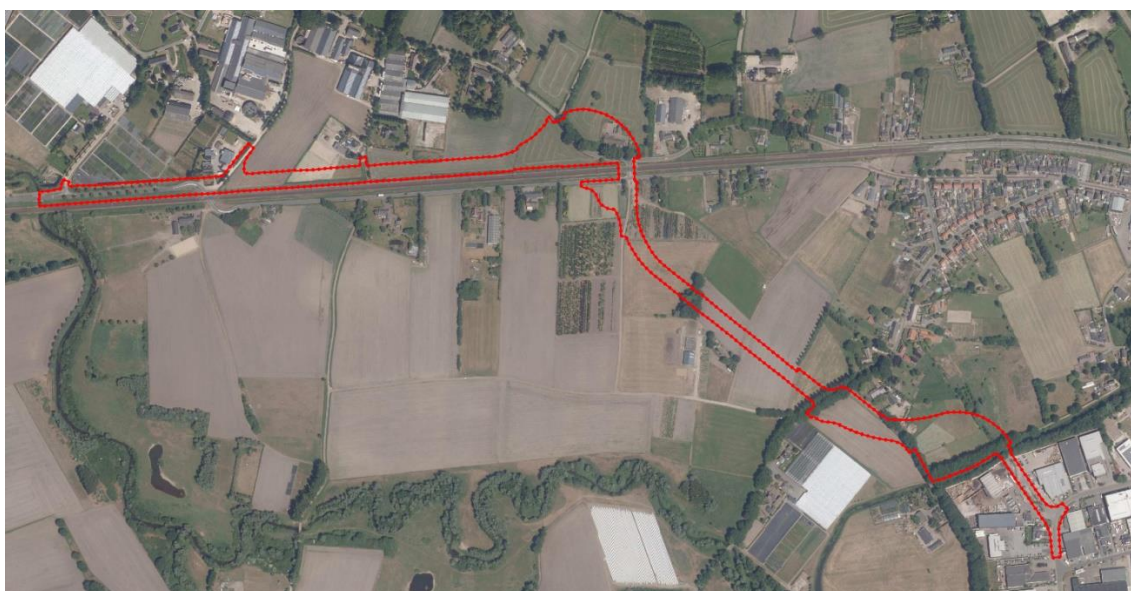
Aanleiding

Aan de westzijde van Boxtel is de aanleg van een nieuwe verbindingsweg voorzien. De aanleg van deze verbindingsweg vormt een van vijf deelprojecten van het Maatregelenpakket PHS (Programma Hoogfrequent Spoor) Boxtel, bedoeld om de verkeerssituatie in en rondom Boxtel te verbeteren. Voor de aanleg van een nieuwe verbindingsweg 'Verbindingsweg Ladonk - Kapelweg 2022' is een bestemmingsplan opgesteld.

Ter onderbouwing van de milieueffectrapportage (PlanMER) van het bestemmingsplan 'Verbindingsweg Ladonk - Kapelweg 2022' zijn diverse ecologische onderzoeken uitgevoerd. In een van deze onderzoeken (de Notitie quickscan effecten herinrichting wegen Kalksheuvel e.o. (2019)), wordt het plangebied aangeduid als mogelijk leefgebied van diverse algemene broedvogels zonder jaarrond beschermde nestplaatsen, waaronder de weidevogels Kievit en Scholiekster. In de effectbeoordeling van de PlanMER wordt echter niet ingegaan op de betekenis van het plangebied voor deze weidevogels en eventueel te verwachten effecten.

De commissie MER beveelt aan te onderzoeken hoe eventuele effecten van het ruimtebeslag en verstoring op (het leefgebied van) weidevogels te voorkomen of te verminderen zijn.

In navolging van de reactie van de commissie MER op de PlanMER is daarom aanvullend onderzoek gedaan naar de geschiktheid van het plangebied en de directe omgeving van het plangebied voor weidevogels. Voorliggende memo is daarvan het resultaat. Bij het aanvullend onderzoek is de geschiktheid van plangebied en de directe omgeving middels een literatuurstudie en een veldbezoek in kaart gebracht. Afbeelding 1 toont een overzicht van het plangebied.

Afbeelding 1. Luchtfoto plangebied met begrenzing in rood (bron: ESRI Nederland)

Literatuurstudie

Er is een bronnenstudie uitgevoerd naar de weidevogels kievit, scholekster, grutto, tureluur, wulp, watersnip, kemphaan en veldleeuwerik. Tijdens de bronnenstudie is gekeken naar de leefwijze, habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens van de bovengenoemde soorten. Hieronder wordt per soort kort ingegaan op de leefwijze, habitatvoorkeur en verspreidingsgegevens.

- De kievit leeft vooral in zeer open landschappen zoals weilanden en akkers. De soort mijdt hoog opgaande landschapselementen. De soort broedt van maart t/m juni in kort grasland.
- Scholeksters komen vooral voor in natuurgebieden, boerenland en inmiddels ook regelmatig in bebouwd gebied. Ze ontbreken echter in bosrijke omgeving en cultuurlandschap. De soort broedt van april t/m juni. De hoogste dichtheden van zowel broedende als niet broedende individuen komen voor langs de kust en in laag Nederland.
- Grutto's foerageren in vochtige gebieden, zoals ondiepe plassen en drassige weilanden. De soort broedt van maart t/m juni in lang kruidenrijk grasland, vaak nabij ruigere vegetatie. De hoogste dichtheden van zowel broedende als niet broedende individuen komen voor in laag Nederland, met name in het veenweidegebied. Grutto's komen maar zeer sporadisch voor in het zuiden van Nederland.
- Tureluurs broeden net als grutto's in vochtige kruidenrijke graslanden. De broedperiode loopt van april t/m juni. De hoogste dichtheden van zowel broedende individuen komen voor in laag Nederland, met name in het veenweidegebied. Buiten de broedtijd foerageert de soort vooral langs de kust in getijdengebieden. Net als grutto's komen tureluurs maar zeer sporadisch voor in het zuiden van Nederland.
- Watersnip is een in Nederland zeldzame weidevogel. De soort is sterk gebonden aan natte omstandigheden. De soort broedt van maart t/m juli in natte gebieden. Buiten de broedtijd is de soort te vinden in natte graslanden, slootkanten en moerasvegetaties.
- Kemphaan wordt wel tot de echte weidevogels gerekend. De soort is echter dermate zeldzaam en als broedvogel bijna uit Nederland verdwenen. De kemphaan broedt van april t/m juli overwegend in structuurrijke, vochtige, schrale graslanden met open water. Buiten de broedtijd verblijft de soort in natte en drogere graslanden, slikvlakten of nabij ondiepe wateren. De soort komt in het zuiden van Nederland nagenoeg niet voor.
- Wulpen komen, in tegenstelling tot de grutto, tureluur, watersnip en kemphaan, als broedvogel voor in het oosten en zuiden van Nederland. Agrarische landschappen vormen ook potentieel leefgebied. De soort broedt van maart t/m juni in droge tot vochtige (half)open landschappen. In agrarisch gebied gaat het daarbij vooral om graslanden. Buiten de broedtijd is de soort vooral te vinden langs de kust. In Zuid-Nederland komt de soort buiten de broedtijd weinig voor.
- Veldleeuwerik leeft in open gebied. De soort vermijdt opgaande elementen zoals bosranden of bebouwing. De soort broedt van maart t/m juli en geeft de voorkeur aan akkers met graangewassen om in te broeden. Om te foerageren in de winter zijn onkruidrijke akkers met resten van gewassen als biet, aardappel of graan geschikt.

Voorafgaand aan het veldbezoek zijn eventuele waarnemingen van weidevogels in en rondom het plangebied geraadpleegd in de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) is. De NDFF een natuurdatabank van Nederland waarmee online natuurinformatie opgevraagd kan worden. De databank geeft gevalideerde informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren. De NDFF-gegevens zijn geraadpleegd voor de periode 2017-2022 (maximaal 5 jaar oud). Het zoekgebied besloeg het plangebied met een straal van 200 meter daaromheen.

In en nabij het plangebied zijn voor de geraadpleegde periode 3 losse waarnemingen van scholeksters bekend in de NDFF (1 waarneming uit respectievelijk 2019, 2020 en 2021). Deze zijn waarnemingen zijn afkomstig af buiten het plangebied, waar wel binnen een afstand van 200 meter tot het plangebied. Bij geen van deze waarnemingen is broedgedrag of foerageergedrag gemeld.

Veldbezoek

Op 11-04-2022 is een veldbezoek uitgevoerd door J.J. van Deelen, adviseur ecologie bij Kragten. Tijdens het veldbezoek is het plangebied lopend doorkruist. Met verrekijker en camera is het plangebied in kaart gebracht qua aanwezige biotopen en is gezocht naar voorkomende vogelsoorten. Weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: 12 °C, Zonnig, 2 bft.

Het plangebied bestaat uit cultuurlandschap met hoofdzakelijk agrarische percelen. Verspreid over het plangebied liggen (mais)akkers, (begrasde) weilanden, boomkwekerijen, bosschages, bomenrijen, (zand)wegen, bermen, greppels, en slootjes en enkele gebouwen. Afbeelding 2, 3 en 4 (zie bijlage onderaan deze memo) geven een indruk van het kleinschalig karakter van het plangebied.

Naast de kievit en scholekster is het plangebied ook onderzocht op geschiktheid voor de weidevogels: grutto, tureluur, wulp, watersnip en kemphaan. Tijdens het veldbezoek zijn geen van bovengenoemde weidevogels waargenomen. Ook zijn geen nesten van deze soorten aangetroffen. De volgende soorten werden wel waargenomen: buizerd, sperwer, houtduif, zwarte kraai, kauw, gaai, wilde eend, koolmees, pimpelmees, vink, merel en spreeuw.

Habitatgeschiktheid

Weidevogels prefereren over het algemeen een weids open landschap, met vaak kruidenrijke (vochtige) graslanden. Het plangebied voldoet door het cultuurlandschap (akkers, weilanden boomkwekerijen, afgeschermd met bomenrijen en bosschages) niet aan de voorwaarden die de weidevogels stellen aan hun leefomgeving. Hieronder wordt voor de individuele soorten de geschiktheid van het plangebied nader geschouwd.

- De kievit leeft vooral in zeer open landschappen zoals weilanden en akkers. De soort broedt in kort grasland. Hoewel er zowel weilanden en akkers in het plangebied aanwezig zijn, maakt het de aanwezigheid van bomenrijen en bosschages het plangebied slechts zeer marginaal geschikt foerageer- en broedgebied voor de kievit. Daarnaast dient er o.a. voldoende voedsel voor jongen aanwezig te zijn. Het voedsel van de kievit bestaat hoofdzakelijk uit ongewervelde bodemdieren. Het plangebied wordt gekenmerkt door monotoon grasland en akkers waarop bemesting en bodem beroerende groundbewerking wordt toegepast. Dit heeft een negatieve invloed op het aanwezige bodemleven.
- Scholeksters komen vooral voor in natuurgebieden, boerenland en inmiddels ook regelmatig in bebouwd gebied. Ze ontbreken echter in bosrijke omgeving en cultuurlandschap. Het plangebied bestaat nagenoeg uitsluitend uit cultuurlandschap en vormt daarmee geen geschikt foerageer- en broedgebied voor de scholekster.
- Grutto's foerageren in vochtige gebieden, zoals ondiepe plassen en drassige weilanden. De soort broedt in lang kruidenrijk grasland, vaak nabij ruigere vegetatie. De graslanden in het plangebied zijn nagenoeg allemaal droog, kort en monotoon qua begroeiing. Kruidenrijke graslanden zijn afwezig. Het plangebied vormt daardoor geen geschikt foerageer- en broedgebied voor de grutto.
- Tureluurs broeden in vochtige kruidenrijke graslanden. Buiten de broedtijd foerageert de soort vooral langs de kust in getijdengebieden. De graslanden in het plangebied zijn nagenoeg allemaal droog, kort en monotoon qua begroeiing. Kruidenrijke graslanden zijn afwezig. Het plangebied vormt daardoor geen geschikt broed- en foerageergebied voor de tureluur.
- Watersnip broedt in natte gebieden, zoals nat kruidenrijk grasland. Buiten de broedtijd is de soort vooral te vinden in natte graslanden, slootkanten en moerasvegetaties. Dergelijk vochtige graslanden of andere vochtige of natte vegetaties zijn niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied is daardoor ongeschikt leefgebied voor de watersnip.
- Kemphaan broedt overwegend in structuurrijke, vochtige, schrale graslanden met open water. Buiten de broedtijd verblijft de soort in natte en drogere graslanden, slikvlakten of nabij ondiepe wateren. De graslanden in het plangebied zijn nagenoeg allemaal droog, kort en monotoon qua begroeiing. Het plangebied vormt geen geschikt foerageer- en broedgebied voor de kemphaan.
- Wulpen komen als broedvogels ook voor in het oosten en zuiden van Nederland. Agrarische landschappen vormen daarbij ook potentieel leefgebied. Openheid van het landschap is daarbij

van belang. Het plangebied voldoet niet aan dit landschapsbeeld. Het plangebied is daardoor ongeschikt leefgebied voor de wulp.

- Veldleeuwerik leeft in open gebied. De soort vermijdt opgaande elementen zoals bosranden of bebouwing. In het plangebied worden de akkers en weilanden omzoomd door bomenrijen en bosschages. De soort geeft de voorkeur aan akkers met graangewassen om in te broeden. Om te foerageren in de winter zijn onkruidrijke akkers met resten van gewassen als biet, aardappel of graan geschikt. Deze gewassen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied vormt gelet op het bovenstaande ongeschikt overwinteringsgebied, broed- en foerageergebied en voor de veldleeuwerik.

Effectbeoordeling

Als gevolg van aanleg van de verbindingsweg wordt een deel van percelen in het plangebied opnieuw ingericht. De verwachte effecten van deze gebiedsontwikkeling op de leefgebieden van eerdergenoemde weidevogels worden hieronder beschreven.

Grutto, tureluur, watersnip, kempfaan, wulp en veldleeuwerik worden op basis van hun verspreidingsgegevens en habitatvereisten redelijkerwijs uitgesloten in en rondom het plangebied. Er zijn voor deze soorten daarom op voorhand geen effecten te verwachten.

Het plangebied en de directe omgeving vormt voor Kievit en Schollekster hoogstens zeer marginaal geschikt broed- en foerageergebied. Daarnaast zijn geen slaap- of pleisterplaatsen aanwezig voor weidevogels. Ook zijn tijdens het veldbezoek geen weidevogels of nesten van weidevogels waargenomen.

Gelet op de zeer beperkte hoeveelheid waarnemingen van weidevogels in en rondom het plangebied (enkel 3 individuen van Schollekster in de afgelopen 5 jaar), de ongeschiktheid van het plangebied en de directe omgeving als broed- en foerageergebied, de afwezigheid van slaapplaatsen voor weidevogels en het feit dat alternatief gelijkwaardig habitat zoals in het plangebied in de directe omgeving ruimschoots voorhanden is, worden geen negatieve effecten van de aanleg van de verbindingsweg verwacht op de broedparen en foeragerende weidevogels in en rondom het plangebied, voor zover überhaupt aanwezig.

Bronnen

<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view>

<https://ndffecogrid.nl/uitvoerportaal/>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/4930>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/4500>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/5320>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/5460>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/5190>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/5170>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/5410>

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/9760>

Bijlagen

Afbeelding 2. Begraasd weiland aan de zuidzijde van het plangebied langs de Beerze.

Afbeelding 3. Boomkwekerij langs D'Ekker

Afbeelding 4. Voormalige maisakker langs de Akkerstraat